

Aleg. 30

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o szkole praktycznej konduktorów drogowych.

Wysoki Sejmie!

O aktywowaniu szkoły praktycznej konduktorów drogowych przy Wydziale krajowym i wynikach pierwszego roku szkolnego 1898—99 mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie:

I.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. stycznia 1898 wprowadzono w życie praktyczną szkołę konduktorów drogowych, poczynsz od połowy listopada 1898. Poprzednio, t. j. w maju tegoż roku, ogłoszono warunki przyjęcia uczniów do szkoły, a zarazem wezwano wszystkie Wydziały powiatowe do ewentualnego przedłożenia wniosków w przedmiocie ustanowienia stypendyów z funduszków powiatowych lub gminnych.

Na podstawie ogłoszonego konkursu 123 kandydatów wniosło w oznaczonym terminie podania o przypuszczenie ich do egzaminu wstępnego, a w tej liczbie:

- 44 kandydatów nie posiadało wymaganych kwalifikacyi;
- 39 kandydatów ukończyło 3 do 8 klas gimnazjalnych;
- 13 ukończyło 1 do 4 klas seminaryum nauczylskiego;
- 10 ukończyło równorzędne powyższym klasy różnych szkół fachowych;
- 9 ukończyło 7 do 8 klas wydziałowych;
- 8 ukończyło 3 do 5 klas realnych;

Przypuszczono więc 79 kandydatów do egzaminu wstępnego, któremu poddało się rzeczywiście 61 ubiegających się o przyjęcie do szkoły.

Co się tyczy udziału Wydziałów powiatowych, to jeden z nich, mianowicie Wydział pow. Drohobycki ustanowił stypendyum konkursowe z funduszu powiatowego dróg gminnych. Skutkiem tego przysługiwać mu będzie prawo wyboru do swej służby jednego z tych uczniów, którzy nie będą przeznaczeni do służby kra-

jowej, ani obowiązani do służby innych Wydziałów powiatowych, a którzy objawiają skłonność do przyjęcia obowiązków przy Wydziale powiatowym Drohobyckim.

Dwa Wydziały powiatowe, t. j. Śniatyński i Żółkiewski, ustanowiły każdy jedno stypendyum, pod warunkiem jednakowoż, że takowe będzie nadane kandydatowi przedstawionemu przez Wydział powiatowy. Ponieważ obaj przedstawieni kandydaci nie złożyli z dobrym skutkiem wymaganego egzaminu wstępnego, przeto nie zostali do szkoły przyjęci, z którego to powodu pomienione dwa stypendya nie weszły w życie.

Trzy Wydziały powiatowe, t. j. Gorlicki, Zbaraski i Bobrecki oświadczyły gotowość zapewnienia utrzymania na czas nauki przedstawionym przez siebie kandydatom.

Z tych kandydatów jeden nie zgłosił się do egzaminu wstępnego, jeden uwolnionym został ze szkoły po drugim miesiącu nauki z powodu, że nie okazywał postępów, — jeden zaś, t. j. konduktor drogowy Wydziału powiatowego Gorlickiego korzysta należycie z udzielanej w szkole nauki.

W końcu, nie przedstawiając żadnego kandydata, Wydział powiatowy Zaleszczycki nadesłał do Wydziału krajowego kwotę 100 zł, a Wydział powiatowy Tarnowski kwotę 50 zł. na zasiłki dla biednych uczniów, niepobierających stypendyów.

W ten sposób, oprócz 15 stypendyów, ustanowionych z funduszu krajowego, przybyło tylko jedno stypendyum powiatowe; nadto jeden uczeń utrzymywany jest w szkole kosztem Wydziału powiatowego Gorlickiego; na zasiłki zaś dla uczniów wpłynęła od Wydziałów powiatowych kwota 150 zł.

II.

Wstępny egzamin, służący do konkursowej klasyfikacji ubiegających się o przyjęcie do szkoły, odbył się dnia 10. i 11. listopada 1898 przed komisją w tym celu przez Wydział krajowy delegowaną. Egzamin składał się: 1) z próby pisma pod względem ortografii i czytelności; 2) z pisemnego egzaminu arytmetyki i 3) z ustnego egzaminu z geometrii przy tablicy, — a to w zakresie odpowiadającym nauce matematyki i geometrii w pierwszych trzech klasach realnych.

Za zasadę konkursowej klasyfikacji przyjęto zbiorowe ocenienie następujących czynników kwalifikacyjnych każdego kandydata: odbyte nauki, wynik egzaminu wstępnego, wiek i sytuacja pod względem służby wojskowej, oraz poprzednie zatrudnienie praktyczne z szczególnem uwzględnieniem zajęć technicznych. Przytem ściśle wzięto w rachubę wyższy stopień dodatkich z każdego względu kwalifikacji.

Na tej podstawie ułożono listę 61 ubiegających się o przyjęcie do szkoły, w porządku pierwszeństwa, na jaki zasłużyli.

Wobec zadowalniających wyników klasyfikacji konkursowej okazała się zbyt szczupłą ustanowiona pierwotnie liczba 30 miejsc w lokalu szkolnym, jak niemniej wymieniona powyżej liczba 16 stypendyów. Celem umożliwienia nauki jak największej liczbie kandydatów, postanowili przeto Wydział krajowy przyjąć 40 uczniów, a między nimi pięciu w charakterze uczniów nadzwyczajnych, jako kandydatów na najbliższe zawakować mogące posady konduktorów dróg krajowych.

Tych pięciu uczniów, podlegających przepisom §§. 13, 16, 27 i 35 wydanego przez Wydział krajowy regulaminu szkoły konduktorów drogowych, który do niniejszego sprawozdania dołączamy, przeznaczylismy do pomocy w czynnościach biura techniczno-drogowego w godzinach wolnych od nauki, skutkiem czego przyznaliśmy im dyurna po 1 zł. 20 ct. w pomienionem biurze.

Alegat.

Ogół 40 przyjętych kandydatów składał się przeto z

5 uczniów nadzwyczajnych,
16 stypendystów konkursowych,

2 uczniów utrzymywanych kosztem Wydziałów powiatowych — i
17 uczniów zapisanych na własny koszt.

Od uczniów pierwszych dwóch kategorii wymagano ukończonych z dobrym postępem co najmniej 4 klas szkół średnich lub równorzędnych im szkół innych; od uczniów dwóch drugich kategorii wymagano co najmniej 3 klas stosownie do postanowienia punktu B)-2, §. 16. regulaminu szkolnego.

Postanowienie powyższe powziął Wydział krajowy z tego powodu, że dość znaczna liczba kandydatów zastępywała brak 4-tej klasy dodatniemi z innego względu kwalifikacyami, jako to przedewszystkiem pewną nabytą już praktyką i wiekiem odpowiedniejszym do służby, co zwłaszcza z uwagi na kandydatów powiatowych może mieć niepoślednie znaczenie.

III.

Nauka zimowa pierwszego roku szkolnego rozpoczęła się 16. listopada 1898 i zakończyła się 15. kwietnia 1899 po egzaminach kursowych.

Zaraz w pierwszym tygodniu roku szkolnego wystąpiło dobrowolnie ze szkoły 2 uczniów z powodu braku środków potrzebnych do utrzymania się. Na ich miejsce przyjął Wydział krajowy dwóch najlepszych kandydatów z pozostałych na liście klasyfikacyi konkursowej. W dalszym ciągu nauki wystąpiło jeszcze 3 uczniów zapisanych na własny koszt, na których miejsce nie przyjął Wydział krajowy nikogo z pozostałych na liście kandydatów, albowiem nauka postąpiła już przez ten czas znacznie naprzód. W ciągu pierwszych miesięcy wystąpił ze szkoły nadto jeden uczeń, utraciwszy poprzednio stypendyum z powodu niewystarczających postępów, zaś uwolniono ze szkoły 2 uczniów uczęszczających na własny koszt, a to z powodu mniej odpowiedniego zachowania się i braku pilności, oraz dwóch z powodu braku postępów, pomiędzy tymi ostatnimi jednego kandydata Wydziału powiat., o którym była mowa powyżej.

Oprócz wspomnianego już ucznia, któremu odebrano stypendyum, utraciło później stypendya z tych samych powodów jeszcze dwóch uczniów, którzy mimo to pozostali nadal w szkole. Opróżnione stypendya nadał Wydział krajowy najwięcej zasługującym uczniom z pomiędzy zapisanych na własny koszt, nadto uznał za konieczne udzielić zapomóg niektórym uczniom którzy bez tej pomocy nie byłiby w stanie własnymi środkami dokończyć nauki zimowej. Zapomogi te, bądź jednorazowe, bądź kilkakrotne, po 10 do 20 zł., pobrało 8 uczniów zapisanych na własny koszt, w łącznej sumie 310 zł. 50 ct., z której 190 zł. 50 ct. na rachunek funduszu szkolnego i datków powiatowych.

Do czasu zamknięcia nauki zimowej pozostało w szkole ogółem 32 uczniów, których następnie przydzielono na praktykę letnią inżynierom krajowym i powiatowym, prowadzącym roboty drogowe.

Ostateczne wyniki całej nauki zimowej 1898—99, pod względem wszelkich powinności uczniów, jakoto: postępów, pilności, zachowania się i staranności w pracach szkolnych, wzięte zbiorowo z wynikami egzaminów kursowych które się odbyły w czasie od 28. marca do 15. kwietnia 1899 w obecności wyznaczonych przez Wydział krajowy delegatów, uwidocznione są w następującem zestawieniu, w porządku zasłużonego pierwszeństwa, to jest w porządku osiągniętej przez każdego ucznia ilości punktów.

Przytem dla porównania zaznaczyć należy, że dla uczniów zwyczajnych maximum możliwe stanowi 576 punktów, zaś minimum dostateczne 288 punktów; — dla uczniów nadzwyczajnych cyfry te redukują się do maximum 460 i minimum 230 punktów ze względu na mniejszą liczbę obowiązkowych dla nich przedmiotów szkolnych.

Numer lokacyi	Nazwisko, imię i rok urodzenia ucznia	Nauka zimowa		Roboty drogowe, do których przydzielono ucznia na praktykę letnią	U w a g i
		Ogólny wynik egzaminów kursowych	Ostateczna Nota punków za wszystkie powin- ności zбитово		
Uczniowie zwyczajni.					
1	Sołowski Fr. (styp.) 1874	bardzo dobry	524	w Krakowskim okręgu drogowym	
2	Lopatynski Bazyli (styp.) 1876	bardzo dobry	522	(budowa drogi Ławrow-Mszaniec, poczem bud. dr. Niżniów-Jazłowiec	
3	Cieślak Roman (styp.) 1879	bardzo dobry	493	budowa drogi Lwów-Brzuchowice	
4	Juński Czesław (styp.) 1876	bardzo dobry	489	budowa drogi Przeworsk-Markowce	
5	Weiss Feliks (styp.) 1871	więcej niż do- stateczny	466	w Rzeszowskim okręgu drogowym	
6	Farbowski Ludwik (styp.) 1879	więcej niż do- bry	464	bud. drogi Kossów-Jasienów górny	
7	Wilk Stanisław 1881	bardzo dobry	461	w Przemyskim okręgu drogowym	
8	Kwaśniewski Ant. (styp.) 1880	więcej niż do- bry	445	przy Wydziale pow. Tarnopolskim	
9	Piatkowski Józef (styp.) 1878	więcej niż do- bry	442	przy Wydziale pow. Sokalskim	
10	Zub Józef (styp.) 1874	dobry	438	w Lwowskim okręgu drogowym	
11	Hycza Jacenty (styp.) 1878	więcej niż do- bry	432	w Krakowskim okręgu drogowym	
12	Niemkiewicz Leon (styp.) 1881	dobry	430	przy Wydziale pow. Drohobyckim	
13	Wikiera Karol (styp.) 1879	dobry	419	w Nowotarskim okręgu drogowym	
14	Bojarski Jan 1872	dobry	417	budowa drogi Przeworsk-Bystrowice	
15	Świechło Piotr (styp.) 1880	więcej niż do- stateczny	401	przy Wydziale pow. Drohobyckim	
16	Dzikiewicz Leon 1873	dobry	399	w służbie Wydz. pow. Gorlickiego	
17	Piotrowski Fran. (styp.) 1873	więcej niż do- stateczny	390	w Kamioneckim okręgu drogowym	
18	Tomanek Władysław 1880	dostateczny	381	w Sadeckim okręgu drogowym	
19	Głogowski Eugeniusz 1877	dobry	372	w Rzeszowskim okręgu drogowym	
20	Iwański Antoni 1880	więcej niż do- stateczny	371	w Przemyskim okręgu drogowym	

otrzymał urlop od 1/10. 1899
na czas służby wojskowej.

konduktor drogowy Wydziału
pow. Gorlickiego,
wykazany do dodatku egzaminu
z jednego przedmiotu.

21	Przybyski Julian (styp.) 1869	więcej niż dostateczny	367	bud. drogi Kossów-Jasienów górny	utracił stypendyum, licząc od 15/11. 1899.
22	Malinowski Edward 1878	dostateczny	364	w Rzeszowskim okr. drogowym	wykazany do dodatkowego egz. z jednego przedmiotu.
23	Śpiewak Władysław 1879	ledwie dostat.	342	w Lwowskim okr. drog. poczem przy bud. doj. kolejowego w Jeziernej	wykazany do egzam. poprawczego. Wystąpił ze szkoły 15/11 1899.
24	Świtlik Julian 1881	dostateczny	335	bud. dr. Brzoźów-Nozdrzec, poczem bud. dr. Bryńce-Choderkowce	wykazany do egzam. poprawczego.
25	Romaszko Józef (styp.) 1874	—	—	w Lwowskim okr. drog. poczem przy bud. dojazdu kolej. Kulików-Mierzwica	z powodu dłuższej choroby nie przystąpili w swoim czasie do egzaminów kursowych. — Romaszko i Brandys poddali się
26	Brandys Jan 1871	—	—	bud. dr. Lwów-Brzuchowice	tem egzaminom przed 15/11 1899; — Pomorski został podczas praktyki uwolniony ze szkoły z powodu braku usposobienia do tego zawodu.
27	Pomorski Stanisław 1868	—	—	przy Wydziale pow. Drohobyckim	
Uczniowie nadzwyczajni.					
1	Wojtowicz Roman 1874	bardzo dobry	401	bud. dr. Przemysłany-Pomorzany	
2	Buczynski Józef 1868	dobry	361	bud. dr. Krościenko-Kuźmin	od 1/7 1899 mianowany przewozowym konduktorem dróg krajowych w Krościenku (okręg Sądecki).
3	Podlewski Edward 1873	dobry	358	trasa dr. Sichowskiej, poczem bud. drogi Drohobycz-Borysław	
4	Marek Józef 1874	dobry	311	w Przemyskim okręgu drogowym	wykazany do dodatkowego egz. z jednego przedmiotu.
5	Jamrozik Kazimierz 1871	dobry	310	bud. drogi Hubicze-Drohobycz	

Przy egzaminach kursowych okazało przeto :

6	uczniów	postępy	bardzo	dobre,				
4	"	"	wiecej	niż	dobre,			
10	"	"	dobre,					
5	"	"	więcej	niż	dostateczne,			
3	"	"	dostateczne,					
1	uczeń	postępy	ledwie	dostateczne,				
3	uczniów	nie	przystąpiło	do	egzaminów	z	końcem	kursu.

Z wymienionych w powyższym zestawieniu 32 uczniów, Pomorski został uwolniony ze szkoły w czasie praktyki letniej z powodu braku usposobieoia do tego zawodu.

Podlewski został mianowany prowizorycznym konduktorem dróg krajowych, zaś Śpiewak nie zgłosił się do egzaminu poprawczego i wystąpił ze szkoły 15. listop. br. Pozostaje przeto obecnie 29 uczniów, których postępy, pilność i zachowanie się na praktyce były przeważnie bardzo zadawalniające.

IV.

Wszelkie czynności przygotowawcze do aktywowania szkoły, jakoteż jej urządzenie, organizację nauki, zarząd i kierownictwo, poruczył Wydział krajowy starszemu inżynierowi oddziału techn. drogowego p. Mieczysławowi Świtkowskiemu.

Udzielanie nauki powierzono :

w roku szkolnym 1898—99 (klasa I):

arytmetykę ogólną starszemu inżynierowi p. Felicyanowi Pintowskiemu, — planimetryę i stereometryę inżynierowi-adjunktowi p. Antoniemu Kowalewskiemu, — zasady geometrii wykreślnej inżynierowi p. Juliuszowi Orzelskiemu, — rysunek techniczny i kaligrafię, oraz wiadomości z nauk przyrodniczych inżynierowi p. Mikołajowi Czajkowskiemu, — budowę dróg starszemu inżynierowi p. Ignacemu Kinelowi, — miernictwo inżynierowi-adjunktowi p. Edmundowi Libańskiemu, — naukę o materiałach budowlanych inżynierowi-adjunktowi p. Michałowi Stróżeckiemu, — język polski nauczycielowi gimn. IV. p. Ludwikowi Białoskórskiemu, — język ruski profesorowi seminar. nauczycielskiego p. Grzegorzowi Wrecionie.

Na rok szkolny 1899—1900 (klasa II):

trygonometryę prostolinijną praktykantowi oddziału techn. drogowego p. Karolowi Pielechowi, — rysunek techniczny i kaligrafię inżynierowi p. Franciszkowi Barańskiemu, — wiadomości z mechaniki i meteorologii inżynierowi p. Mikołajowi Czajkowskiemu, — budowę dróg starszemu inżynierowi p. Ignacemu Kinelowi, — miernictwo inżynierowi-adjunktowi p. Edmundowi Libańskiemu, — budownictwo i materiały inżynierowi-adjunktowi p. Michałowi Stróżeckiemu, — roboty sztuczne star. inżynierowi p. Henrykowi Czaplickiemu, — przepisy drogowe koncepcie Wydz. krajowego p. Mikołajowi Latoszyńskiemu, — język polski oraz geografję i historję Polski i Rusi nauczycielowi gimn. V. p. Julianowi Mazurkowi, — język ruski p. Grzegorzowi Wrecionie j. w.

V.

Powołaną wyżej uchwałą z dnia 17. stycznia 1898 wstawił Wysoki Sejm do budżetu krajowego :

1) na rok 1898 tytułem jednorazowego wydatku na założenie szkoły kwotę 1000 zł.;

2) na rok 1898 tytułem kosztu utrzymania szkoły wraz z stypendyami kwotę 1500 zł, począwszy zaś od 1899 rocznie kwotę 5000 zł.

Ponieważ wydatki na szkołę nie dadzą się stosownie zamknąć z końcem roku kalendarzowego, gdyż pozostają pod każdym względem w ścisłym związku z okresem roku szkolnego (od połowy do połowy listopada), przeto pozostałość kredytu z roku 1898 na założenie i utrzymanie szkoły przeniósł Wydział krajowy na rachunek roku 1899.

W ten sposób **dochody za pierwszy rok szkolny od połowy listopada 1898 do połowy listopada 1899** przedstawiają się, jak następuje:

1) Dotacja z funduszu krajowego na założenie szkoły	1000 zł.	} 6000 zł.
2) " " " " utrzymanie szkoły	5000 zł.	
3) Stypendyum Wydz. pow. Drohobyckiego wraz z kosztami przyborów szkolnych stypendysty (125+20)	145 zł.	} 318 zł.
4) Zapomogi dla uczniów od Wydziałów powiatowych	150 zł.	
5) Zwroty od Wydziałów powiatowych za kosztą wyjazdu uczniów na praktykę	23 zł.	
Razem	6318 zł.	

Wydatki za rok szkolny 1898—99 odnośnie do zamknięcia rachunków rubr. X. poz 165 budżetu funduszu krajowego wynoszą:

Wydatki w roku szkolnym 1898—99:

A. Koszt założenia szkoły (na rach. kredytu 1000 zł.)

1) Sprzęty i pierwsze urządzenie szkoły	536·97 zł.
2) Potrzeby naukowe (najważniejsze modele, przyrządy, wzory itd)	95·34 zł.
3) Zakładowe koszty administracyjne (ogłoszenia, druki, książki i różne pomniejsze wydatki)	87·41 zł.
Razem wydatki A. = ...	719·72 zł.
Pozostałość	280·28 zł.

B. Koszt utrzymania szkoły (na rach. dochodu 5318 zł.)

1) Wynagrodzenie nauczycieli i obsługi	1853·25 zł.	
2) Utrzymanie uczniów:		
a) stypendya i zapomogi	2160·50 zł.	} 2460·50 zł.
b) kosta wyjazdu na praktykę i powrotu do Lwowa	300— zł.	
3) Bieżące potrzeby naukowe i administr.:		} 380·47 zł.
a) przybory szkolne i potrzeby dla uczniów, nauczycieli i zarządu	260·39 zł.	
b) uzupełnienie wzorów, modeli itp. w miarę zachodzącej potrzeby w biegu kursu	120·03 zł.	
Razem wydatki B. = ...	4694·22 zł.	
Pozostałość	623·78 zł.	

Suma wydatków $A+B = 5413·94$
 Suma pozostałości = 904·06 } 6318 zł.

Wykazana suma pozostałości 904 zł. 06 ct. z roku szkolnego 1898—99 pochodzi z następujących powodów :

1. Z dotacyi na założenie szkoły nie uważano za stosowne zakupić zaraz w pierwszym roku szkolnym także te ważniejsze — niejako podstawowe — modele i przyrządy, które dopiero w ciągu dwóch następnych lat okażą się rzeczywiście potrzebnymi. Ponieważ w 2gim i 3cim roku szkolnym potrzebną będzie coraz większa liczba takich modeli i przyrządów ze względu na progresywne rozwijanie nauk fachowych, przeto na ten cel, jakoteż na uzupełnienie sprzętów, pozostaje do użycia w 2gim i 3cim roku szkolnym kwota 280 zł. 28 ct.

2. Pozostałość 623 zł. 78 ct. z dotacyi i dochodów na utrzymanie szkoły pochodzi — pomijając drobne oszczędności — głównie z tego powodu, że w ubiegłym roku szkolnym nie zachodziła potrzeba wyasygnowania oddzielnego wynagrodzenia za kierownictwo szkoły, na który to cel preliminowaną jest w corocznej dotacyi kwota 300 zł.; — nadto zaś okazało się możliwem znaczne zredukowanie wydatku preliminowanego na wynagrodzenie nauczycieli w pierwszym roku szkolnym. Ponieważ natomiast są pewne szczególne potrzeby, których nie przewidziano w corocznej dotacyi na utrzymanie szkoły, jakoto: udzielanie zapomóg uczniom, niepobierającym stypendyów, a potrzebującym nieodzownie materialnej pomocy, tudzież wydawanie w miarę możliwości odpowiednich podręczników autografowanych dla ułatwienia uczniom przyswojenia sobie najniezbędniejszych zasad teorytycznych, a przez to wykorzystania czasu nauki zimowej w kierunku gruntowniejszego udzielania im wiadomości praktycznych, — przeto powyższą pozostałość zamierzamy użyć na pomienione cele w bieżącym ewentualnie także w następnym roku szkolnym.

Wobec tego postanowił Wydział krajowy przenieść pozostałość ogólną 904 zł. 06 ct. z roku szkolnego 1898—99 na dochód roku szkolnego 1899—1900, względnie także lat następnych.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 17. listopada 1899, L. 74201, o szkole praktycznej konduktorów drogowych za pierwszy rok szkolny 1898—99, przyjmuje się do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
w z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca

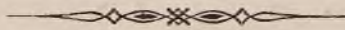
Antoni Jaxa Chamiec w. r.

Członek Wydziału krajowego.

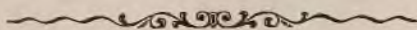

REGULAMIN
SZKOŁY PRAKTYCZNEJ
konduktorów drogowych
przy Wydziale krajowym we Lwowie

(otwartej w listopadzie 1898).

- I. Postanowienia ogólne (§§. 1—3).
- II. Plan nauki (§§. 4—8).
- III. Nadzór, zarząd i siły nauczycielskie (§§. 9—12).
- IV. Uczniowie (§§. 13—17).
- V. Klasyfikacya, egzamina i świadectwa (§§. 18—28).
- VI. Ogólne przepisy porządku szkolnego (§§. 29—44).
- VII. Przepisy karności (§§. 45—53).
- VIII. Postanowienie końcowe (§. 54).

WE LWOWIE.
NAKŁADEM WYDZIAŁU KRAJOWEGO.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 1. 4.

1899.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Zadaniem szkoły praktycznej konduktorów drogowych przy Wydziale krajowym we Lwowie, jest techniczne i służbowe przysposobienie ludzi, potrzebnych do prowadzenia budowy i utrzymania dróg publicznych, a to z takim średnim stopniem wykształcenia w ogóle, aby poruczone im obowiązki oraz znaczenie tychże dla gospodarstwa drogowego objąć zdołali właściwym poglądem i mogli takowe sprawować należycie pod bezpośrednim lub pośrednim nadzorem inżynierów.

§. 2.

Dla dopięcia powyższego celu, zupełny okres nauki w szkole konduktorów drogowych trwa trzy lata, składając się z trzech po sobie następujących klas jednorocznych.

Okres naukowy otwiera się klasą pierwszą tylko co trzeci rok.

Każda klasa obejmuje:

- a) naukę najpotrzebniejszych wiadomości teoretycznych z właściwymi ćwiczeniami, trwającą przez pięć miesięcy zimowych, z reguły od połowy listopada do połowy kwietnia;
- b) obowiązkową siedmiomiesięczną praktykę przy robotach drogowych, prowadzonych pod kierownictwem inżynierów, w czasie której uczniowie wyuczyć się mają wykonywania i dozoru robót.

§. 3.

Językiem wykładowym jest język polski. Nauka jest bezpłatną. Liczba uczniów jest ograniczoną.

II. Plan nauki.

§. 4.

Plan nauki odbywającej się w ciągu pięciu miesięcy zimowych, jest tak ułożony, aby w każdej klasie stopniowo przysposobić uczniów o ile możności do właściwej praktyki przy robotach w lecie.

Nauka zimowa obejmuje:

- a) naukę języka polskiego (we wszystkich trzech klasach);
- b) arytmetykę, główne zasady algebry, planimetrię i stereometrię (w klasie I.);
- c) zasady trygonometrii prostolinijnej, z uzupełnieniem planimetrii i stereometrii w kierunku zastosowania (w klasie II.);
- d) najpotrzebniejsze zasady geometrii wykreślnej z odnośnymi ćwiczeniami i rysunkiem geometrycznym (w klasie I.);
- e) rysunek techniczny, kaligrafię i zdjęcia z wolnej ręki z natury (we wszystkich trzech klasach);
- f) najpotrzebniejsze wiadomości praktyczne z nauk przyrodniczych (w klasie I.);
- g) najpotrzebniejsze wiadomości z mechaniki (w klasie II.);
- h) miernictwo i poziomowanie (w klasie I. i II.);
- i) naukę o materiałach budowlanych, ich więźbach i sposobach użycia w ciesielstwie, murarstwie, kamieniarstwie, kowalstwie i budownictwie w ogóle (w klasach I. i II.);
- j) naukę o budowie, utrzymaniu i projektowaniu dróg (we wszystkich trzech klasach);
- k) naukę o robotach sztucznych, mostach, przepustach i robotach wodnych (w klasie II. i III.);
- l) naukę o przepisach administracji drogowej (w klasie II. i III.);
- m) naukę języka ruskiego (we wszystkich klasach);
- n) w miarę rozporządzalnego czasu i według uznania Wydziału krajowego, wykład ogólnie kształcący z zakresu dziejów Polski i Rusi, a w szczególności Galicyi, ze stosownem uwzględnieniem geografii i poglądem statystycznym oraz polityczno-administracyjnym od czasu autonomii kraju (w klasie II. i III.).

§. 5.

Zakres i wzajemny stosunek przedmiotów nauki zimowej określa „szczegółowy plan nauki“ do LWk. 41.198/97.

Szczegółowe programy nauczania poszczególnych przedmiotów, opracowane po porozumieniu się z kierownikiem

szkoły zgodnie ze wskazówkami wyżej przytoczonego planu pod względem zakresu i stosunku do innych przedmiotów, przedkładają Wydziałowi krajowemu odnośni nauczyciele najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Ilość godzin przeznaczonych dla każdego przedmiotu wykazaną będzie każdorocznie w tygodniowym rozkładzie lekcji, przyczem ilość godzin rzeczywiście odbytych w ciągu pięciomiesięcznej nauki zimo wej ma być szesnastokrotną ilości godzin, wykazanej w tygodniowym rozkładzie

§. 6.

Trzyletnia praktyka, trwająca z reguły od połowy kwietnia do połowy listopada każdego roku, zaznajomić ma dokładnie uczniów z wykonaniem i prowadzeniem wszelkich robót w praktycznym zakresie trasowania, budowy i utrzymania dróg. W tym celu, na czas praktyki letniej będą uczniowie przydzieleni bądź to inżynierom Wydziału krajowego, kierującym budowaniami poszczególnych dróg i mostów, albo okręgową służbą drogową; bądź też, według uznania Wydziału krajowego, inżynierom Wydziałów powiatowych, prowadzącym znaczniejsze budowy.

Praktyce uczniów towarzyszyć mają stosowne pouczenia i objaśnienia ze strony inżynierów, którym uczniowie zostali przydzieleni, a to nie tylko co do technicznej strony pracy, ale także co do celu pracy i związku, jaki zachodzi pomiędzy tym celem, a wykonaniem roboty oraz okolicznościami zewnętrznymi, wymagającymi częstokroć zmiany sposobu wykonania.

§. 7.

Ażeby zajęcia praktyczne uczniów osiągnęły cel zamierzony, powinni uczniowie być użyci o ile możności najprzód do czynności tego rodzaju, jak palikowanie trasy, zdjęcia przekrojów poprzecznych, profilowanie wykopów i nasypów, jakoteż do pomocy przy prowadzeniu robót ziemnych i innych pomniejszych, a według uznania inżyniera, także do wykonania własnoręcznie niektórych robót, jak skarpowania, darniowania, faszynowania, robót murarskich itp.

Następnie, w miarę zachodzących okoliczności należy ucznia pierwiej lub później użyć jako pomocnika przy trasowaniu, celem wprawienia go w czynnościach wytyczania łuków, niwelacji podłużnej, pomiaru parcel itd. — dalej przy wykonaniu robót pokładowych i innych, uzupełniających nawierzchnię korpusu drogowego, przy wy-

konaniu różnych robót sztucznych, budowy przepustów i mostów, jakoteż przy wykonaniu dostaw materiałów, niemniej przy wykonaniu i prowadzeniu wszelkiego rodzaju robót konserwacyjnych. Przytem powinien uczeń zaznajomić się praktycznie z gatunkami materiałów, jakoteż ze sposobami dobywania względnie wytwarzania, oraz obrabiania i użycia tychże, z wytyczaniem obiektów, dalej z szczególnymi zadaniami droźnika i konduktora w celu prawidłowego utrzymania drogi, tudzież z całą praktyką służbową konduktora.

W końcu użyty będzie uczeń jako dozorca do nadzoru i odbioru całości robót na pewnej przestrzeni, przyczem winien prowadzić według przyjętych norm: pomiar i obliczanie bryłowatości wykonanych robót, dziennik budowy, względnie robót, materiałów i narzędzi, listy wypłat robotników, wykazy należytości akordantów, dostawców i przedsiębiorców itd.

Inżynierowie starsi, dojeżdżający ze Lwowa na inspekcję budowy i robót drogowych, porozumiewają się przy każdej sposobności z inżynierami prowadzącymi roboty, co do zatrudnienia uczniów w ten sposób, aby miejscowe potrzeby służbowe pogodzić z założonym celem nauki praktycznej.

§. 8.

Przez czas każdorocznej praktyki letniej, obowiązany jest każdy uczeń najstaranniej prowadzić dziennik swoich zajęć służbowych (§. 23.), w którym oprócz zapisków codziennych zatrudnień i okoliczności wywierających wpływ na tok robót, objaśnić ma wykonujące się roboty odręcznymi kotowanymi szkicami w tekście, szczególnież co się tyczy obiektów i robót sztucznych, tudzież użytych narzędzi i przyrządów budowlanych względnie drogowych.

Dziennik ten, poświadczony przez inżyniera prowadzącego roboty, obowiązany jest każdy uczeń doręczyć kierownikowi szkoły, zaraz po powrocie z praktyki letniej.

Z końcem każdego miesiąca praktyki letniej obowiązany jest nadto każdy uczeń na podstawie pomienionego dziennika swych zajęć ułożyć samodzielnie i własnoręcznie napisać treściwe sprawozdanie miesięczne ze swych czynności, które przełożony inżynier przedłoży Wydziałowi krajowemu z poświadczeniem zachowania się ucznia, jego pilności i punktualności w służbie, zdatności praktycznej i ścisłości w wykonywaniu poleconych mu prac oraz postępu okazanego w praktycznej biegłości.

III. Nadzór, zarząd i siły nauczycielskie.

§. 9.

Szkoła praktyczna konduktorów drogowych pozostaje pod nadzorem Wydziału krajowego, który ten nadzór sprawuje za pośrednictwem szefa departamentu, zawiadującego sprawami drogowymi.

Wydział krajowy przedkłada corocznie preliminarze zwyczajnych i nadzwyczajnych wydatków na szkołę Sejmowi do zatwierdzenia i w granicach uchwalonych preliminarzy stanowi o potrzebach szkoły, wyznacza kierownika szkoły i nauczycieli, oraz ich wynagrodzenia, zatwierdza rozkład lekcyj, przyjmuje uczniów do szkoły i nadaje im stypendya.

§. 10.

Kierownika szkoły wyznacza Wydział krajowy z pomiędzy inżynierów krajowej służby drogowej. Kierownik sprawuje zarząd szkolny w zakresie właściwym zazwyczaj dyrekcji zakładu naukowego, załatwia przeto wszelkie sprawy tego zarządu, przedkłada w tej mierze odpowiednie wnioski Wydziałowi krajowemu, wykonywa względnie czuwa nad wykonaniem odnośnych rozporządzeń, koresponduje ze stronami, o ile załatwienie sprawy nie wymaga osobnej decyzji Wydziału krajowego, wydaje potrzebne poświadczenia itd., a w ogóle odpowiada przed Wydziałem krajowym za zgodne z przepisami prowadzenie szkoły.

Kierownik szkoły jest bezpośrednim przełożonym nauczycieli i uczniów, przewodniczy na posiedzeniach miesięcznych grona nauczycielskiego, czuwa nad programem prowadzeniem nauk, ćwiczeń i egzaminów, nad karnością, zachowaniem się, uczęszczaniem do szkoły i postępami uczniów, przedstawia wnioski w porozumieniu z dyrekcją oddziału technicznodrogowego, co do miejsc przeznaczenia uczniów na praktykę letnią (§ 6.) itd.

§. 11.

Do udzielania nauk powołuje Wydział krajowy z reguły inżynierów krajowej służby drogowej, o ile to nie jest połączone z uszczerbkiem dla załatwiania spraw poruczonych tej służbie.

W razie potrzeby będą powołani na wniosek kierownika szkoły, inni odpowiednio ukwalifikowani nauczyciele, zwłaszcza do udzielania nauki przedmiotów ogólnie kształcących lub nietechnicznych.

§. 12.

Każdy nauczyciel poddaje się bezwzględnie przepisom niniejszego regulaminu, jakoteż wszelkim innym przepisom i rozporządzeniom, które później zostaną wydane.

IV. Uczniowie.

§. 13.

Kandydatów do szkoły praktycznej konduktorów drogowych przyjmuje Wydział krajowy wyłącznie w drodze konkursu (§. 16.).

Kandydaci mogą być przyjęci albo:

1. na koszt funduszu krajowego, bądź jako stypendyści, bądź wyjątkowo jako prowizoryczni funkcjonaryusze krajowej służby drogowej, w tym ostatnim wypadku jednak w charakterze uczniów nadzwyczajnych (§. 27. i 35.); — albo:

2. na koszt funduszy powiatowych lub gminnych, bądźto jako stypendyści, bądź jako funkcjonaryusze powiatowej lub gminnej służby drogowej; — albo w miarę miejsc wolnych:

3. na własne koszta, jeżeli wykażą się dowodem, że na czas uczęszczania do szkoły mają zapewnione środki utrzymania i zaopatrzenia się w potrzebne przybory szkolne.

Nadto, w miarę miejsca pozostającego w sali szkolnej, uczęszczać mogą na niektóre wykłady, za upoważnieniem ze strony kierownika szkoły, osoby starsze, pragnące nabyć odnośnych wiadomości, a to w charakterze wolnych słuchaczy.

§. 14.

Stypendya ustanowione z funduszu krajowego są konkursowe (§. 16. B. 1.). Wydziałom powiatowym i Magistratom miast pozostaje do woli ustanawianie z właściwych funduszy bądź to stypendyów konkursowych, bądź stypendyów przeznaczonych wyłącznie dla kandydatów, których przedstawia Wydziałowi krajowemu imiennie (§. 16. B. 2.).

Wydział powiatowy lub Magistrat miejski, który ustanowił stypendyum konkursowe, ma prawo wyboru do swej służby jednego z tych ukończonych uczniów szkoły, którzy nie będą przeznaczeni do służby krajowej, ani obowiązani z góry do służby innych Wydziałów powiatowych względnie Magistratów z tytułu pobierania stypendyów imiennych lub płac służbowych w czasie nauki zimowej.

Tak konkursowe jak imiennie ustanowione stypendya nadaje na podstawie kła-

syfikacji konkursowej (§. 16. C i §. 17.) i wypłaca Wydział krajowy.

Każde stypendium wynosi dwadzieścia pięć (25) zł. miesięcznie przez czas 5-miesięcznej nauki zimowej. Z pobieraniem stypendium połączone jest nadto bezpłatne otrzymywanie względnie używanie potrzebnych przyborów szkolnych (§. 43.), zaś przy robotach praktycznych w lecie, odpowiednie wynagrodzenie z funduszków budowy lub funduszków drogowych, a względnie z funduszków, z których stypendium zostało ustanowione. Wydatki na przybory szkolne stypendysty pokrywa fundusz, z którego stypendium zostało ustanowione.

Uczniowie uczęszczający do szkoły na koszt własny mogą także otrzymać wynagrodzenie przy robotach praktycznych w lecie, o ile środki na to pozwolą.

§. 15.

Uczniowie, którzy otrzymali stypendya konkursowe, składają Wydziałowi krajowemu pisemną deklarację, mocą której obowiązani są na wezwanie Wydziału krajowego przyjąć za odpowiedniem wynagrodzeniem obowiązki w krajowej, powiatowej lub gminnej służbie drogowej, stosownie do przeznaczenia, jakie im będzie wskazane, i w takowej odsłużyć przynajmniej dziesięć lat czynnie. W razie uchylecia się lub niedopełnienia zobowiązania samowolnie, będą pociągnięci do zwrotu pobranych stypendyów.

§. 16.

A) Nikt nie może być zapisanym w poczet uczniów szkoły konduktorów drogowych przy Wydziale krajowym, kto nie złoży z dobrym skutkiem wstępnego egzaminu konkursowego (§. 16. ustęp C) i nie posiada następujących wymaganych warunków:

- a) wieku najmniej 17 ukończonych lat życia;
- b) zdrowia odpowiedniego do pełnienia obowiązków konduktora drogowego, wymagających organizmu silnego i odpornego na wpływy klimatyczne;
- c) zachowania się moralnego i nienaganego;
- d) zezwolenia rodziców lub opiekuna na uczęszczanie do szkoły konduktorów drogowych i na wybór tego zawodu, jeżeli kandydat nie jest pełnoletnim w czasie ubiegania się o przyjęcie do szkoły.

B) Oprócz dowodów stwierdzających powyższe warunki, wymagane są w celu

przypuszczenia kandydatów do wstępnego egzaminu konkursowego, jeszcze dowody następujące:

1. od kandydatów ubiegających się o stypendya konkursowe lub o wyjątkowe przyjęcie ich do szkoły na koszt funduszu krajowego w charakterze uczniów nadzwyczajnych (§. 13. punkt 1):

- e) że nie przekroczyli (30) trzydziestu lat życia;
- f) że ukończyli z dobrym postępem co najmniej czwartą klasę szkoły realnej lub gimnazjalnej, albo ósmą klasę szkoły wydziałowej, albo w końcu tę klasę względnie ten kurs szkół innych, które Wydział krajowy za równorzędne uzna;
- g) że nie są w stanie kształcić się własnym kosztem.

Przytem pierwszeństwo będą mieli ci kandydaci, którzy obok wyższego stopnia kwalifikacji w ogóle i złożenia egzaminu wstępnego z dobrym skutkiem, wykazali się: albo dobrą listą kwalifikacyjną ze strony c. i k. pułków względnie batalionów broni technicznych, przy których stopień podoficera otrzymali, — albo dowodami, że obowiązkowi czynnej służby wojskowej zadość uczynili, względnie zostali od tegoż obowiązku uwolnieni i że są lub byli już technicznie zajęci przy robotach budowlanych.

2. od kandydatów przedstawionych przez Wydziały powiatowe lub Magistraty miast na ustanowione dla nich wyłącznie stypendya powiatowe lub gminne i w ogóle od kandydatów przedstawionych na koszt funduszków powiatowych lub gminnych, jakoteż od kandydatów pragnących kształcić się własnym kosztem:

- e) że ukończyli z dobrym postępem co najmniej trzecią klasę szkoły realnej lub gimnazjalnej, albo siódmą klasę szkoły wydziałowej, albo w końcu tę klasę względnie ten kurs szkół innych, które Wydział krajowy za równorzędne uzna;
- f) że mają — o ile to się tyczy kandydatów pragnących kształcić się własnym kosztem — zapewnione środki utrzymania i zaopatrzenia się w potrzebne przybory szkolne na czas pięciomiesięcznej nauki zimowej.

Pomiędzy kandydatami pragnącymi kształcić się własnym kosztem pierwszeństwo będą mieli ci, którzy obok złożenia egzaminu wstępnego z dobrym skutkiem wykazali się wyższymi kwalifikacjami, a to zarówno szkolnymi

jak praktycznemi, względnie także odbytą służbą wojskową.

- C) Przedmiotem wstępnego egzaminu konkursowego jest matematyka i geometrya w zakresie odpowiadającym nauce tych przedmiotów w pierwszych trzech klasach c. k. szkół realnych. Kandydaci ze szkół, w których językiem wykładowym nie jest język polski, poddadzą się nadto przy tym egzaminie próbie w celu stwierdzenia, czy władają odpowiednio językiem polskim w słowie i piśmie.

§. 17.

O przyjęciu uczniów do szkoły, jako też ewentualnem udzieleniu im stypendyów, stanowi Wydział krajowy na podstawie opinii komisji, wyznaczonej do przeprowadzenia wstępnego egzaminu, tudzież konkursowej klasyfikacji kandydatów, przy której to klasyfikacji uwzględnione być mają zarówno stopnie przedłożonych kwalifikacji, jak wyniki wstępnego egzaminu.

W skład pomienionej komisji wchodzi: dyrektor oddziału techniczno-drogowego przy Wydziale krajowym, zastępca tegoż dyrektora, kierownik szkoły, tudzież nauczyciele matematyki i geometrii w szkole konduktorów drogowych, jako egzaminatorowie.

V. Klasyfikacja, egzamina i świadectwa.

§. 18.

Do oznaczenia postępu ucznia w naukach służą następujące stopnie:

stopień 4	czyli	bardzo	dobry,
" 3	"	dobry,	
" 2	"	dostateczny,	
" 1	"	mierny,	
" 0	"	niedostateczny.	

Pilność w nauce i uczęszczaniu do szkoły oznacza się stopniami:

4. wytrwała,
3. zadowalniająca,
2. dostateczna,
1. niejednostajna,
0. niedostateczna.

Zewnętrzna formę prac rysunkowych i pisemnych ocenia się stopniami:

4. bardzo staranna,
3. staranna,
2. dość staranna.
1. mniej staranna,
0. niedbała.

Zachowanie się ucznia oznacza się stopniami:

4. wzorowe,
3. zupełnie odpowiednie,
2. odpowiednie,
1. mniej odpowiednie,
0. nieodpowiednie.

§. 19.

Zachowanie się nieodpowiednie pociąga za sobą bezwarunkowo wydalenie ze szkoły.

§. 20.

Podczas lekcyi będą uczniowie przepytowani, aby nauczyciele mogli się przekonać, o ile uczniowie zrozumieli i przyswoili sobie naukę, oraz jakie w niej postępy zrobili

Ażeby uczeń wykład rozumiał i mógł odpowiednio robić postępy w naukach, obowiązany jest do każdej lekcyi przychodzić należycie przygotowanym przez powtórzenie tego, co w poprzednich lekcyach było wyłożone.

§. 21.

Przy końcu każdego miesiąca nauki zimowej odbywa się konferencya nauczycieli pod przewodnictwem kierownika, na której oprócz wspólnego porozumienia się i wzajemnej wymiany zapatrywań co do ogólnych potrzeb szkoły, nauczyciele przedstawiają kierownikowi klasyfikacyę uczniów w tak co do postępu i pilności w naukach, jak co do zachowania się w zakładzie. Klasyfikacyę tę wpisuje kierownik szkoły do oddzielnej księgi szkolnej klasyfikacyjnej, w tym celu zaprowadzonej.

Uczeń, co do którego okaże się przy klasyfikacyi miesięcznej, że nie zasłużył na dostateczny stopień w dwóch którychkolwiek przedmiotach względnie wymogach szkolnych (postępy w poszczególnych przedmiotach nauki, pilność i staranność w rysunkach i ćwiczeniach, pilność w uczęszczaniu, zachowanie się), nie może pozostać nadal w szkole. Wyjątek może być uwzględniony tylko w tym wypadku, jeżeli uczeń mimo niewystarczającego postępu, odznacza się wytrwałą pilnością w nauce, starannością w wykonywaniu prac i obowiązków szkolnych, oraz wzorowem zachowaniem się, a nauczyciele na konferencyi miesięcznej zaproponują pozostawienie go w szkole na następny miesiąc.

Uczeń po raz trzeci przy klasyfikacyach miesięcznych wykazany z jednego któregokolwiek przedmiotu, będzie uwolniony ze szkoły.

§. 22.

Z końcem każdorocznej nauki zimowej składają uczniowie egzamina kursowe ze wszystkich przedmiotów nauki (§. 25.) przed nauczycielami tychże przedmiotów w obecności dyrektora oddziału techniczno-drogowego lub jego zastępcy, jednego lub dwóch starszych inżynierów tegoż oddziału i kierownika szkoły, zasiadających naprzemiennie przy egzaminowaniu.

O wynikach powyższych egzaminów donosi kierownik szkoły Wydziałowi krajowemu, zamieszczając w księdze klasyfikacyjnej, stopnie otrzymane przez uczniów.

Uczeń, który przy tych egzaminach nie okazał dostatecznego postępu w dwóch przedmiotach, będzie z listy uczniów wykreślony.

Jeżeli zaś w jednym tylko przedmiocie nie okazał uczeń dostatecznego postępu przy egzaminach kursowych, a postępy jego przy klasyfikacjach miesięcznych były wogóle wystarczające, w takim razie może być wyjątkowo przypuszczonym do egzaminu poprawczego przed rozpoczęciem następnego roku szkolnego.

§. 23.

Po upływie każdorocznej praktyki letniej, kierownik szkoły zapisuje do księgi klasyfikacyjnej okazany przez ucznia stopień zdatności praktycznej przy robotach, ścisłości w wykonywaniu poleconych mu prac, pilności i punktualności w służbie, w końcu jego postępy w praktycznej biegłości i zachowanie się, a to na podstawie zdania inżyniera, któremu uczeń był przydzielony.

Również dziennik zajęć służbowych ucznia i jego sprawozdania miesięczne (§. 8.) znajdują ocenienie w księdze klasyfikacyjnej.

§. 24.

Po ukończeniu trzeciej klasy, a zatem i odbyciu trzeciej praktyki letniej, składa każdy uczeń egzamin ogólny z całości nauk zawodowych i nabytej praktyki, czyli egzamin kwalifikacyjny, a to przed komisją egzaminacyjną, do której pod przewodnictwem szefa departamentu, zawiadującego sprawami drogowymi względnie wydelegowanego przez tegoż zastępcy, powołani są: dyrektor i zastępca dyrektora oddziału techn. drogowego, jeden ze starszych inżynierów tegoż oddziału, jakoteż kierownik szkoły i nauczyciele egzaminujący.

Przy egzaminie tym oceniony ma być jedynie stopień uzdolnienia pra-

ktycznego w całości wymaganej wiedzy fachowej, a to na podstawie wykonać się mającego przez ucznia elaboratu pisemnego oraz ustnych odpowiedzi z połączonego zakresu miernictwa i poziomowania, materiałów budowlanych i ich użycia, budowy, utrzymania oraz projektowania dróg i mostów, jakoteż przepisów administracyi drogowej.

W tym celu, przy egzaminie kwalifikacyjnym przedstawione być mają wszystkie prace szkolne i praktyczne uczniów, rysunki, projekty, zadania i elaboraty wykonane w szkole, notaty wykładów (§. 36), sprawozdania i dzienniki zajęć służbowych z trzyletniej praktyki (§. 8.) itd., które uczniowie, na zapytania egzaminatorów i członków komisji, mają wyjaśniać, uzasadniać, względnie prostować, poprawiać i uzupełniać.

§. 25.

Tak do egzaminów kursowych, jak do egzaminu kwalifikacyjnego obowiązany jest każdy uczeń stawić się ściśle w terminie dla niego wyznaczonym. Jeżeli tego zaniedba i nie udowodni należyście bardzo ważnej przeszkody, nie będzie do egzaminu wcale przypuszczony.

§. 26.

W razie pomyślnego wyniku egzaminu kwalifikacyjnego, otrzymuje uczeń na tej podstawie, jakoteż na podstawie trzyletniej klasyfikacyi, zapisanej w księdze szkolnej, świadectwo uzdolnienia do pełnienia obowiązków konduktora drogowego.

W świadectwie tem uwidocznione będą oprócz postępow ucznia w naukach i praktyce, także pilność, zachowanie się i stopień uzdolnienia praktycznego.

§. 27.

Uczniowie nadzwyczajni (§. 13. p. 1.), którzy z powodu obowiązków w krajowej służbie drogowej musieli przerwać naukę szkolną, lub nie mogli uczęszczać na wszystkie przedmioty, będą mimo to, przypuszczeni do składania egzaminu kwalifikacyjnego (§. 35.).

§. 28.

Uczniowie, którzy przed ukończeniem całego trzyletniego okresu szkolnego wystąpili ze szkoły, albo uwolnieni lub wydaleni z niej zostali, albo też nie poddali się egzaminowi kwalifikacyjnemu, względnie nie złożyli go z dobrym skutkiem,

mogą otrzymać tylko potwierdzenie czasu, przez który do szkoły konduktorów drogowych uczęszczali, z wyraźnym nadmienieniem, że egzaminu kwalifikacyjnego nie składali względnie nie złożyli.

VI. Ogólne przepisy porządku szkolnego.

§. 29.

Rok szkolny rozpoczyna się zazwyczaj dnia 16 listopada.

Z początkiem roku szkolnego winni uczniowie nowoprzyjęci (klasa I.) podać dokładnie kierownikowi szkoły wszelkie żądane od nich osobiste daty i wyjaśnienia.

Uczniowie powracający z praktyki letniej obowiązani są przed rozpoczęciem roku szkolnego t. j. najpóźniej 15. listopada, zgłosić się u kierownika szkoły w celu doręczenia mu dziennika swoich zajęć służbowych i wpisania się do następnej klasy.

W ciągu pierwszych dwóch tygodni roku szkolnego, obowiązany jest nadto każdy uczeń podać dokładnie kierownikowi szkoły swoje mieszkanie, tudzież nazwisko osoby odnajmującej mu mieszkanie, a w razie następnej zmiany mieszkania w czasie nauki zimowej, donieść o tem kierownikowi szkoły w ciągu 24 godzin.

§. 30.

Uczniowie zajmują w sali szkolnej miejsca po porządku numerami oznaczone, których to miejsc samowolnie zmieniać, ani stołów z miejsc wyznaczonych przestawiać im nie wolno.

Z początkiem trzyletniego okresu szkolnego zasiadają uczniowie tymczasowo w porządku wzrostu: najniżsi wzrostem w pierwszych rzędach, wyżsi stopniowo w dalszych rzędach; w ciągu pierwszego tygodnia nauki upoważnieni są jednak porozumieć się pomiędzy sobą co do zamiany miejsc i przedłożyć swoje życzenia w tym względzie kierownikowi szkoły. W drugim tygodniu nauki kierownik wyznacza uczniom ostatecznie ich miejsca, poczem żadna prośba o zmianę miejsca nie może już być przyjęta.

§. 31.

Drzwi sali szkolnej są zamknięte podczas lekcji, a uczniów przychodzących za późno, nie dopuszcza się na lekcye.

Między lekcyami po sobie następującymi, jakoteż w czasie lekcji, trwającej 2 godziny, dozwoloną jest przerwa dziesięciminutowa, podczas której drzwi sali szkolnej nie są zamknięte (§. 33.).

§. 32.

Kierownik szkoły przeznacza jednego lub więcej uczniów do dozoru porządku szkolnego.

Obowiązki wyznaczonych w tym celu uczniów, których nazwiska wpisuje kierownik z odnośną wzmianką do dziennika lekcji (§. 40.), są następujące:

- a) pilnować, ażeby w sali był spokój i porządek, oraz aby uczniowie zachowywali się stosownie do przepisów szkolnych;
- b) przechowywać i przedkładać codziennie kierownikowi dziennik lekcji, jakoteż przechowywać wszelkie przedmioty, które im będą powierzone przez kierownika albo przez nauczycieli;
- c) uważać i pilnować, ażeby sprzęty oraz inne przedmioty, przybory i materiały szkolne, nie były niszczone.

W ogóle uczniowie dozoru mają się stosować ściśle do poleceń, danych im przez kierownika szkoły i są odpowiedzialni za wszelkie uszkodzenia zrządzone w sali szkolnej, jeżeli o nich natychmiast nie doniosą kierownikowi z wyjaśnieniem, który z uczniów to uczynił.

§. 33.

Zarówno w sali szkolnej, jak w obrębie gmachu, w którym lokal szkolny się znajduje, obowiązani są uczniowie zachowywać się cicho i spokojnie.

W sali szkolnej wzbronionem jest bezwzględnie:

- a) palenie tytoniu;
- b) oddawanie się jakiegokolwiek rozrywce;
- c) przynoszenie i przechowywanie tam jakichkolwiek przedmiotów, nie mających związku z udzielaną nauką, a mogących przyczynić się do odwrócenia uwagi uczniów od wykładów lub pracy szkolnej;
- d) wprowadzanie do sali i przyjmowanie tam kogokolwiek zarówno w dnie powszednie, jak w dnie wolne od nauki. (§. 34).

Nadto w korytarzach wzbronione jest uczniom gromadzenie się, palenie tytoniu i wspólne przechadzanie się.

§. 34.

Uczniowie obowiązani są uczęszczać regularnie do szkoły, słuchać uważnie wykładów (§. 36) i repetycyi, tudzież wykonywać wymagane ćwiczenia, rysunki itd, w godzinach oznaczonych tygodniowym rozkładem lekcyj, który z początkiem roku szkolnego ogłosi kierownik szkoły.

W celu uczenia się przed i po lekcjach, a wogóle poza godzinami szkolnemi, lub w dnie wolne od nauki, mogą uczniowie przebywać w sali szkolnej, lecz tylko za zezwoleniem kierownika szkoły, w godzinach przez niego oznaczonych i w obecności ucznia dozorującego, który odpowiada za zachowanie się uczniów zgodne z przepisami (§§. 32. i 33.).

§. 35.

Uczniowie zwyczajni obowiązani są uczęszczać na wszystkie przedmioty szkolne z jedynym wyjątkiem nauki języka ruskiego, która dla uczniów, uczęszczających na własny koszt, nie jest obowiązkową, dla uczniów zaś pobierających stypendya lub zasiłki, o tyle jest nieobowiązkową, o ile na podstawie dostatecznej znajomości tego języka będą od uczęszczania na pomienioną naukę uwolnieni przez kierownika szkoły w porozumieniu z odnośnym nauczycielem.

Uczniowie nadzwyczajni, zatrudnieni w biurze techn. drogowem (§. 13. punkt 1.), obowiązani są uczęszczać na te przedmioty i składać te egzamina, które im będą wskazane przez dyrekcję pomienionego biura w porozumieniu z kierownikiem szkoły.

§ 36.

Uczniowie obowiązani są notować wykłady z oznaczeniem każdej lekcji, w zeszytach jednakowego formatu, dla każdego przedmiotu oddzielnie przeznaczonych — i takowe zarówno na każde wezwanie nauczycielowi lub kierownikowi szkoły, jak w regule przy egzaminach kursowych (§. 22.) i egzaminie kwalifikacyjnym (§. 24.) nauczycielom egzaminującym względnie komisji egzaminacyjnej przedłożyć.

§. 37.

Każda nieobecność ucznia na lekcji powinna być usprawiedliwioną przed kierownikiem szkoły.

Od obecności na lekcjach może ucznia uwolnić tylko kierownik szkoły w razie uznania ważnych powodów.

Uczeń, który dla powodów nie dających się uniknąć, koniecznie potrzebuje oddalić się ze szkoły na przeciąg czasu, przekraczający dni cztery, obowiązany jest przedłożyć przedtem pisemnie powody kierownikowi szkoły.

Bez zezwolenia ze strony kierownika szkoły, nie wolno uczniowi w żadnym razie oddalić się ze Lwowa.

§. 38.

Uczeń, który zachoruje i z tego powodu nie może przyjść do szkoły, obowiązany jest bezzwłocznie donieść o tem kierownikowi szkoły.

Dłuższa niż cztery dni nieobecność, spowodowana chorobą, powinna być usprawiedliwiona poświadczeniem lekarskiem.

Uczeń, który był chory lub z innych powodów nie uczęszczał na lekcye, obowiązany jest po powrocie do szkoły, zgłosić się u kierownika.

§. 39.

Powtarzająca się, nieusprawiedliwiona należycie nieobecność na lekcjach, może spowodować uwolnienie ucznia ze szkoły.

Uczeń, który bez upoważnienia ze strony kierownika szkoły, względnie bez doniesienia temuż powodów, jest nieobecny, w szkole dłużej niż cztery dni z rzędu zostaje przez to samo wykreślony z listy uczniów.

§. 40.

Nieobecność uczniów w godzinach oznaczonych tygodniowym rozkładem, stwierdzają nauczyciele na każdej lekcji w dzienniku nauki zimowej, w którym wykazują: dzień i miesiąc lekcji, liczbę porządkową lekcji danego przedmiotu, godzinę i wyszczególnienie przedmiotu, nazwiska uczniów nieobecnych, oraz uwagi innego rodzaju z podpisem własnoręcznym.

§. 41.

W razie przeszkody odbycia lekcji ze strony nauczyciela, obowiązany tenże jest porozumieć się z innym nauczycielem szkoły co do zastępstwa i uprzedzić o tem w stosownym czasie kierownikowi szkoły w celu zarządzenia tego zastępstwa lub odpowiedniego zajęcia uczniów w czasie przeznaczonym na odnośną względnie odnośne lekcye.

Zamiany godzin lub wzajemne zastępstwa między nauczycielami bez upoważnienia ze strony kierownika, nie są dozwolone.

§ 42.

Sprzęty, przedmioty, modele, przybory naukowe i rysunkowe, znajdujące się w sali szkolnej, lub udzielone do osobistego użytku, winni uczniowie utrzymywać w jak największym porządku i chronić od wszelkiego uszkodzenia.

Wszelkie braki i uszkodzenia, nie pochodzące ze zwykłego zużycia, lecz spowodowane nieuwagą, niedbalstwem lub lekkomyślnością ucznia, obowiązany tenże będzie zastąpić z własnych funduszków.

§ 43.

Uczniowie pobierający stypendya z funduszków krajowych, powiatowych lub gminnych, otrzymują do użytku bezpłatnie potrzebne przybory szkolne, rysunkowe i zeszyty; książki jednak, zwykły papier do pisania, pióra i tym podobne drobne materiały, powinni sobie kupić z własnych funduszków (§. 15.).

§ 44.

Uczeń występujący ze szkoły lub opuszczający ją dla jakichkolwiek powodów, obowiązany jest zwrócić kierownikowi wszelką własność zakładową, daną mu do czasowego użytku.

VII. Przepisy karności.

§ 45.

Każdy uczeń szkoły praktycznej konduktorów drogowych poddaje się bezwzględnie wszelkim przepisom niniejszego regulaminu, jakoteż wszelkim innym przepisom i rozporządzeniom, które później zostaną wydane.

§ 46.

Uczniowie są obowiązani zachowywać się moralnie i przykładowo, i unikać wszystkiego, coby mogło świadczyć niekorzystnie o ich uczuciach religijnych, obyczajności, wyobrażeniach społecznych, charakterze, poczuciu obowiązków, oraz zamięłowaniu do ładu i porządku.

§. 47.

Przełożonym uczniów jest kierownik szkoły; podczas zaś praktyki letniej bezpośrednio przełożonym uczniem jest ten inżynier, któremu uczeń został przydzielony.

§. 48.

Kierownikowi szkoły, nauczycielom, inżynierom przełożonym, jakoteż wszystkim zwierzchnikom, winni uczniowie uszanowanie i posłuszeństwo.

§. 49.

Z wszelkimi prośbami lub zażaleniami udać się ma uczeń do kierownika szkoły, względnie do inżyniera kierującego robotami; wszelkie zaś zbiorowe przedstawienia ze strony uczniów wzbronione są pod karą uwolnienia ze szkoły.

Jeżeli zachodzi potrzeba, aby uczeń wniósł podanie do Wydziału krajowego, albo do władzy, od której jako praktykant jest zawisły w czasie robót letnich, wolno mu to uczynić jedynie na ręce kierownika szkoły, względnie inżyniera, któremu został przydzielony.

§. 50.

Wykroczenia ucznia przeciwko przepisom niniejszego regulaminu i przeciw wszelkim rozporządzeniom władz przełożonych karane będą według uznania kierownika szkoły, a względnie inżyniera przełożonego, prowadzącego roboty:

albo ustnem napomnieniem;

albo odtrąceniem mu za karę pewnej kwoty z miesięcznej raty stypendyalnej, zasiłku lub wynagrodzenia i ostrzeżeniem, że stypendyum, zasiłek lub wynagrodzenie utraci, jeżeli się niepoprawi;

albo naganą z pisemnem zagrożeniem uwolnienia ucznia ze szkoły, o czym kierownik szkoły względnie inżynier kierujący robotami donosi Wydziałowi krajowemu i zawiadamia opiekuna ucznia, jeżeli ten nie jest pełnoletni;

albo wprost przedstawieniem ucznia Wydziałowi krajowemu w celu odebrania mu nadal stypendyum lub wynagrodzenia, względnie uwolnienia go ze szkoły.

Ucznia zagrożonego już pisemnie uwolnieniem ze szkoły lub utratą stypendyum, który w oznaczonym czasie nie dopełni wymaganych warunków poprawy, może kierownik szkoły bezpośrednio wykreślić z listy uczniów, względnie wstrzymać mu ostatecznie wypłatę stypendyum lub zasiłku.

O uwolnieniu ucznia ze szkoły, lub ostatecznem wstrzymaniu mu wypłaty, do-

nosi kierownik szkoły natychmiast Wydziałowi krajowemu i zawiadamia o tem opiekuna ucznia.

§. 51.

Ucznia, który okaże się niezdolnym do korzystania z nauki, opieszałym lub nieobyczajnym, albo który w jakikolwiek sposób wywiera wpływ niekorzystny na moralność i karność kolegów swoich lub ludzi zajętych przy robotach, może kierownik szkoły, względnie prowadzący roboty inżynier, któremu uczeń został przydzielonym, każdej chwili zasuspendować w uczęszczaniu do szkoły, względnie w czynnościach służbowych, przedstawiając go równocześnie Wydziałowi krajowemu do wykreślenia z listy uczniów (§§. 19. 21).

§. 52.

Uczeń-stypendysta, uwolniony ze szkoły, traci równocześnie prawo pobierania stypendyum.

§. 53.

Uczniom szkoły konduktorów drogowych nie wolno należeć do żadnego stowarzyszenia bez zezwolenia Wydziału krajowego.

VIII. Postanowienie końcowe.

§. 54.

W razie okazać się mogącej potrzeby, kierownik szkoły przedłoży Wydziałowi krajowemu odpowiednie wnioski, zmierzające do zmiany względnie uzupełnienia postanowień niniejszego regulaminu.

Lwów, dnia 25. marca 1899.

Szczegółowy plan nauki zimowej.

I. Język polski.

W klasie I. II. i III. Składnia, pisownia, ćwiczenia praktyczne, czytanie ustępów treści opisującej, opowiadanie, dyktando, zadania pisemne. — Czytanie ustępów treści historycznej, geograficznej, społecznej, listy, stylistyka zawodowa, techniczna i administracyjna, dyktando i kompozycje pisemne w sprawach budowy, zamówień, dostaw, wzory podań, raportów, kwitów, kontraktów i t. d. Czytanie najznakomitszych ustępów prozy i poezji polskiej z objaśnieniami, ćwiczenia w poprawnym i jasnym wyrażaniu się ustnem i na piśmie.

2. Arytmetyka ogólna, planimetria, stereometria i trygonometria prostolinijna.

W klasie I. Arytmetyka ogólna aż do równań 2-go stopnia o jednej niewiadomej i logarytmów włącznie. Planimetria i stereometria elementarna.

W klasie II.: Linie trygonometryczne, rozwiązywanie trójkątów, tablice trygonometryczne; — uzupełnienie planimetrii i stereometrii.

3. Najpotrzebniejsze praktyczne wiadomości z nauk przyrodniczych i mechaniki.

W klasie I. Ogólne i szczegółowe własności ciał. Najważniejsze pierwiastki i połączenia chemiczne, znajdujące się w przyrodzie, tudzież szczególnie te, których znajomość potrzebną jest w budownictwie, jak powietrze, woda, para, ziemia, glina, różne skały i kamienie, węgiel, drzewo, proces gnicia, żelazo, stal, wapienie, gips, wapno zwykłe i hydrauliczne, cementy, ich fabrykacja, własności, wypalanie, gaszenie, tężenie wapien i cementów.

W klasie II. Treściwe wiadomości z mechaniki ciał stałych płynnych i lotnych, przyczem szczególnie wyłuszczyć ruch, chyżość, siły, jednostkę pracy, składanie i rozkładanie sił, oznaczanie środków ciężkości, równowagę, skutek pracy, tarcie, maszyny proste dźwignię, równię pochyłą, wagi, dynamometr, śrubę, matkę, kran, krażki, kluby, wał, korbę, główne części składowe maszyn, motorów, organa transmisyjne.

Ogólne opisanie maszyny parowej: ognisko, kocioł, przepisy o kotłach, lokomobila. Pompy zwykłe i odśrodkowe. Wiadomości z metereologii.

4. 5 Najpotrzebniejsze zasady geometrii wykreślnej i rysunek geometryczny.

W klasie I. Rzuty prostopadłe i ich zastosowania aż do przecięć brył prostych z sobą w położeniach w praktyce napotyjących.

6. Rysunek techniczny, kaligrafia i zdjęcia z wolnej ręki z natury.

W klasach I, II. i III. Staranne pisanie zwykłe, rondowe i rysunkowe. — Rysunek z użyciem farb i cieni, z wzorów prostolinijnych i krzywolinijnych, na papierze, kalce papierowej i płóciennej. Zdjęcia rysunkowe z wolnej ręki z natury bez użycia linii, ekerki lub cyrkla, a mianowicie zdjęcia przyrządów roboczych i budowlanych, części składowych maszyn, wyjaśnionych w klasie II. pod 3), modeli budowlanych i poszczególnych konstrukcyi z natury, z wpisaniem główniejszych wymiarów.

7. Miernictwo i poziomowanie.

W klasie I. Wyjaśnienie map topograficznych, sztabowych, katastralnych, sytuacyjnych, pojęcie profilów podłużnego i poprzecznego. Najprostsze narzędzia i przybory miernicze, tyczki, paliki, łańcuch, taśma, pion, śródwaga, libela, łąta do mierzenia długości, wytyczanie linii prostych, palikowanie i pomiar długości. Najprostsze narzędzia do wytyczania prostopadłych, mierzenie kątów i poziomowanie, węgielnica, pantometr, waga wodna, kolimator, łąty niwelacyjne, krzyże niwelacyjne, łąta z libelą do zdejmowania profilów poprzecznych. Zasady zdejmowania parcel i planów sytuacyjnych zapomocą prostopadłych (węgielnica, pantometr) i mierzenie różnicy wysokości między 2 punktami, niwelowanie profili poprzecznych.

W klasie II. Kształt ziemi, południk, szerokość geograficzna, triangulacja, poziom pozorny i rzeczywisty. Zdejmowanie, obliczanie i wytyczanie kątów, wytyczanie

łuków, zdejmowanie planów zapomocą stolika mierniczego, obliczanie długości i wysokości niedających się bezpośrednio zmierzyć i zniwelować, obliczanie zdjętych powierzchni gruntów i parcel. Dokładniejsze wyjaśnienie profili podłużnego i poprzecznych, spadki i wzniesienia. Dokładniejsze instrumenta do niwelacji, użycie ich, praktyka niwelacji, prowadzenie dziennika (raportularza) niwelacji, plany rzędne i warstwowe.

8. Materiały budowlane, ich więźby i użycie w budownictwie.

W klasie I. Materiały drewniane i roboty ciesielskie, własności i różne gatunki drzewa, ścinanie, spuszczenie, drzewa towarne i budulcowe, obrabianie i przechowywanie budulca, pleśń i konserwacja drzewa, wytrzymałość różnych gatunków drzew, narzędzia i przyrządy ciesielskie, łączenie i wiązanie drzew z sobą, ściany drewniane, belkowania, najprostsze wiązania dachów, schody, rusztowania, nazwy i wymiary drzew obrobionych, brusów, tarcie, desek, znajdujących się w handlu. Ceny. — Materiały kamienne i murarskie, kamienie naturalne i sztuczne, fabrykacja cegieł, dobywanie, obrabianie, układanie i wiązanie kamieni z sobą, wapna zwy czajne i hydrauliczne, gips, cementy, ich próby, konserwowanie, zaprawy murarskie, ich tężenie, użycie, betony, mury ciosowe, łamane, suche, ceglane, betonowe, sklepienia walcowe, wyprawy (tynki), powłoki, ceny materiałów.

W klasie II. Żelazo lane, kute, stal, blacha żelazna, użycie w kowalstwie i budownictwie, belki żelazne i blaszane, nitowanie, śruby, nazwy, formy i wymiary żelaz znajdujących się w handlu, ceny. — Powtórzenie ważniejszych części nauki z klasy I. Zasady projektowania budynku: a) domku dla droźnika i mytnika; b) budynku szkoły ludowej przy pomocy typów wydanych przez krajową Radę szkolną

9. Budowa, utrzymanie i projektowanie dróg.

W klasie I. Doniosłe znaczenie dróg dla kraju, ogólny pogląd na przedmiot, techniczne opisanie i składniki drogi, różne kategorie dróg: prawidłowo zbudowane, tylko uporządkowane, nieuporządkowane, drogi państwowe, krajowe, powiatowe, gminne, miejskie, prywatne, dojazdy kolejowe. Organizacja autonomicznej służby drogowej, czynności i obowiązki różnych organów Roboty ziemne, profilowanie na terenie, wykopy, rozsadzanie skał, nasypy,

przewóz ziemi taczkami, wozami, kolejką roboczą, ceny robót ziemnych i przewozu ziemi, rowy, skarpowanie, ubezpieczenie skarp, okładziny, usuwiska, spłozy, wypieranie i usuwanie się skarp, osiadanie nasypów, roboty pomniejsze, odwodnianie, drenowanie, objazdy tymczasowe, narzędzia i prowadzenie robót ziemnych.

W klasie II. Obliczanie bryłowatości przekopów i nasypów, ruchu ziemi, odległości i ceny przewozów. — Roboty wierzchnie: korytkowanie, przybozca (burty, bankiety), pokład i roboty pokładowe, różne gatunki materiałów pokładowych i ich własności, kamienie tłuczone, żwir, cegła, bruk, piasek, dobywanie i produkcja materiałów, łomy, kamieńce, żwirowiska, kostki kamienne i drewniane, zawartość i więźba pokładu, wypukłość i profil poprzeczny drogi, walec drogowy i walcowanie pokładu, chodniki kamienne, ceglane, betonowe, asfaltowe, drewniane, krawężniki, poręcze, znaki drogowe, zapory mytnicze, sadzenie drzew, krzewów, wikliny, odbiór robót w ogóle, obmierzenie i obliczanie robót wykonanych i dostaw, praktyczne obliczanie objętości różnych figur (brył) geometrycznych napotykaných przy budowie, prowadzenie dziennika budowy.

W klasie III. Projektowanie dróg, zasada taniej i dobrej budowy drogi, wpływ spadków podłużnych i łuków, ogólny tok czynności przy projektowaniu, wybór kierunku, trasowanie i zdjęcia na terenie, przeniesienie zdjęć na papier, zasady założenia profilu podłużnego, wykupno i wywłaszczenie gruntów, warunki założenia i wyboru typów przepustów, mostów, ubezpieczeń itd. dojazdy i zjazdy boczne, krzyżowanie się dróg z sobą i z koleją żelazną, przekładanie potoków i dróg, sporządzanie operatu wstępnego i szczegółowego, opracowanie całego operatu według norm przyjętych, kosztorysowanie. Utrzymanie dróg i mostów, a szczególnie pokładu, z gruntownem wyłuszczeniem prawideł umiejętnego postępowania, oszczędnej i racjonalnej konserwacji, różne sposoby utrzymywania pokładu w dobrym stanie, sondowanie pokładu, szczególne zadania droźników, dozorców, konduktorów, i zawiadowców drogowych przy konserwowaniu pokładu, narzędzia i inwentarz drogowy w ogóle. Porządkowanie i konserwacja dróg nieprawidłowo zbudowanych, rekonstrukcyje, naprawa i utrzymanie dróg nieuporządkowanych.

Preliminarze konserwacji, utrzymywanie katastru drogowego i różnych ewidencji. Ocenianie frekwencji na drogach, statyka drogowa.

10. Roboty sztuczne, wodne, przepusty i mosty.

W klasie II. a) Fundowanie: sondowanie gruntów, przyrządy i roboty wiertnicze, sposoby fundowania w różnych pokładach gruntowych, fundowanie na sucho, w wodzie i pod wodą, rosztzy, grodze, pale, ściany szpuntowe, bicie pali, kafar i potrzebne przyrządy, betonowanie fundamentów, źródlika w fundamentach.

b) Roboty wodne: ubezpieczanie brzegów rzeki i fundamentów budowli w wodzie bieżącej, oskałowania, narzuty, płotki, opaski, tamy, ostrogi, groble, szluzy, częściowe regulowanie rzeki, przekładanie potoków.

c) Mury podporowe, suche i na zaprawie, ich formy i wymiary w różnych wypadkach, bulwary drewniane, kaszyce. Obmiar i kosztorysy.

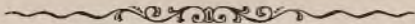
W klasie III. Przepusty: rury drewniane, żelazne i betonowe, przepusty betonowe, ich typy i wymiary. Mostki całkiem drewniane, mostki drewniane na przyczółkach murowanych, mostki murowane kryte płytami, mostki sklepienie, mostki żelazne. Wymiary i formy poszczególnych części składowych mostków, przyczółków, skrzydeł, sklepień, dźwigarów, sztuk po-

przeznaczonych, pomostu. Projekt, obmiar i kosztorys mostku.

Mosty na jarzmach i przyczółkach drewnianych. Mosty na filarach i przyczółkach murowanych. Światło i wysokość mostów. Drewniane wiązania mostowe, leżajowe, rozporowe, wiszące, kratowe. Praktyczne formułki do obliczania dźwigarów (wymiarów). Zasady wykonania większych sklepień mostowych. Ogólne pojęcia o mostach żelaznych. Wytyczanie mostów i obiektów na gruncie i w wodzie. Naprawa i utrzymanie mostów z uwzględnieniem drewnianych mostów kratowych i ich wymiany. Rusztowania, przyrządy i maszyny używane przy budowie mostów, ich ceny. Projekt, obmiar i kosztorys większego leżajowego mostu drewnianego.

11. Przepisy administracji drogowej.

W klasach II. i III. Ogólne objaśnienie organizacji władz, bliższe objaśnienie krajowej ustawy drogowej, regulaminu wykonawczego, rachunkowości drogowej, instrukcyj oraz innych przepisów i w ogóle administracyjnego mechanizmu służby drogowej, osobliwie zaś przepisów obowiązujących konduktorów, droźników i przedsiębiorców, w końcu ćwiczenia w manipulacji i praktyce służbowej.

Skorowidz niektórych przedmiotów regulaminu.

Dziennik lekcji §§. 32. 40.	Sprawozdania z praktyki §§. 8. 23. 24.
Dziennik zajęć służbowych ucznia §§. 8. 23. 24. 29.	Stypendya i stypendyści §§. 13. 14. 15. 16. 17. 43. 50. 52.
Egzamin wstępny §§. 16 A. 16 C. 17.	Świadectwo uczęszczania §. 28.
Egzamina kursowe §§. 22. 25. 36.	Świadectwo uzdolnienia §. 26.
Egzamin kwalifikacyjny §§. 24. 25.	Uczęszczanie do szkoły i nieobecność ucz- niów §§. 21. 34. 35. 37. 39. 40. 51.
Inżynierowie przełożeni uczniów na praktyce §§. 6 7. 8. 23. 47. 50. 51.	Uczniowie dozorujący §§. 32. 34.
Kierownik szkoły §§. 5. 10. 17. 21. 22. 23. 24. 32. 34. 35. 44. 50. 51.	Uczniowie nadzwyczajni §§. 13. 16. 27. 35.
Mieszkanie ucznia §. 29.	Uczniowie uczęszczający na własny koszt §§. 13. 14. 16. 35.
Nauczyciele §§. 5. 10. 11. 12. 17. 18. 21. 22. 24. 32. 40. 41.	Uszkodzenia sprzętów, rekwizytów itd. §§. 32. 42. 44.
Notaty wykładów §§. 24. 36.	Uwolnienie ucznia ze szkoły §§. 19. 21. 22. 28. 39. 44. 50. 51.
Plan nauki zimowej szczegółowy str. 13. i §. 5.	Zachowanie się uczniów §§. 18. 19. 21. 23. 26. 32. 33. 34. 45. 46. 48. 49. 50. 51.
Postępy i pilność w naukach §§. 18. 20. 21. 22. 26. 51.	
Praktyka uczniów §§. 4. 6. 7. 8. 10. 14. 23. 29. 47. 50. 51.	

